

Nader onderzoek huismus, kerkuil, steenuil, vleermuizen en steenmarter

In het kader van de Wet
natuurbescherming

Plangebied: Woudenbergseweg 92a, Maarsbergen
Opsteller(s):

ecoresult
ecologisch advies en onderzoek

Nader onderzoek huismus, kerkuil, steenuil, vleermuizen en steenmarter

In het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon	
Plangebied	Woudenbergseweg 92a, Maarsbergen
Opsteller(s)	
Datum	18-8-2022
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20220805v01
Aantal pagina's	48
Opdrachtgever	Kubiek Ruimtelijke Plannen
Contactpersoon	
Kwaliteitscontrole	
Projectleider	
Wijze van citeren	, 2022. Nader onderzoek huismus, kerkuil, steenuil, vleermuizen en steenmarter . In het kader van de Wet natuurbescherming. Plangebied: Woudenbergseweg 92a, Maarsbergen. Kenmerk: ER20220805v01. Ecoresult B.V., Alblasserdam
Ecoresult B.V. Edisonweg 10- unit 320 2952 AD Alblasserdam 078 75 184 12 info@ecoresult.nl www.ecoresult.nl	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Onderzoeksvragen	5
1.3	Leeswijzer	5
2	Omschrijving plangebied	6
2.1	Algemeen	6
2.2	Beschrijving	6
2.3	Geplande ingrepen	9
2.3.1	Omschrijving werkzaamheden	9
2.3.2	Werkplanning, werktijden en realisatieperiode	9
2.3.3	Methode uitvoering: materieel en werkwijze	9
2.3.4	(Ontwerp)tekening	9
3	Onderzoek beschermde soorten	10
3.1	Werkwijze	10
3.1.1	Onderzoeksmaterialen	13
3.2	Volledigheid onderzoek	13
3.2.1	Algemeen	13
3.2.2	Huismus	13
3.2.3	Kerkuil en steenuil	14
3.2.4	Categorie 5 soorten	14
3.2.5	Vleermuizen	14
3.2.6	Steenmarter	15
4	Resultaten nader onderzoek	17
4.1	Huismus	17
4.2	Kerkuil	17
4.3	Steenuil	19
4.4	Categorie 5 soorten	19
4.5	Vleermuizen	23
4.5.1	Gewone dwergvleermuis	24
4.5.2	Ruige dwergvleermuis	26
4.5.3	Laatvlieger	26
4.5.4	Rosse vleermuis	27
4.5.5	Gewone grootoorvleermuis	29
4.5.6	Baardvleermuis	29
4.6	Steenmarter	29
4.6.1	Algemeen	29
4.6.2	Niet vrijgesteld nationaal beschermde soorten	30
4.6.3	Vrijgestelde nationaal beschermde soorten	32
4.7	Overige waarnemingen	33
4.8	Conclusie onderzoeksresultaten	33

5	Effectbeoordeling	35
5.1	Vogelrichtlijn	35
5.1.1	Huismus	35
5.1.2	Kerkuil	35
5.1.3	Steenuil	35
5.1.4	Boerenwaluw	35
5.1.5	Spreeuw	36
5.1.6	Zwarte roodstaart	36
5.2	Habitatrichtlijn	37
5.2.1	Gewone dwergvleermuis	37
5.2.2	Ruige dwergvleermuis	37
5.2.3	Laatvlieger	37
5.2.4	Rosse vleermuis	37
5.2.5	Gewone grootoorvleermuis	37
5.2.6	Baardvleermuis	37
5.3	Nationaal beschermde soorten	38
5.3.1	Steenmarter	38
5.3.2	Das	38
5.4	Overige soorten	38
5.5	Voorwaarden voor ontheffing	38
6	Maatregelen	39
6.1	Algemeen	39
6.2	Kerkuil	39
6.3	Boerenwaluw	39
6.4	Spreeuw	40
6.5	Zwarte roodstaart	41
6.6	Steenmarter	41
6.6.1	Voorafgaand aan de werkzaamheden	41
6.6.2	Tijdens de werkzaamheden	42
6.6.3	Toekomstige situatie	43
6.7	Algemene vogels en vogels met niet-jaarrond beschermde nesten	44
6.8	Algemene zorgplicht	44
7	Conclusies en aanbevelingen	45
7.1	Conclusies	45
8	Geraadpleegde bronnen	46
8.1	Literatuur	46
8.2	Internet	46

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Kubiek Ruimtelijk Plannen heeft Ecoresult B.V. een nader onderzoek naar huismus, kerkuil, steenuil, vleermuizen en marterachtigen uitgevoerd in het plangebied: Woudenbergseweg 92a te Maarsbergen. De aanleiding van dit verzoek is de voorgenomen sloop en nieuwbouw van de woningen (zie verder paragraaf 2.3). Uit een verkennend veldonderzoek uitgevoerd door Ecoresult B. V. in 2021¹ is gebleken dat in de woningen potenties aanwezig zijn voor voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus, kerkuil, steenuil, vleermuizen (baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis), en marterachtigen. Zodoende was nader onderzoek naar deze soortgroepen noodzakelijk om te vast te stellen of deze soorten inderdaad aanwezig zijn en zo ja, hoe in het kader van de Wet natuurbescherming gehandeld dient te worden. In voorliggende rapportage worden de onderzoeksresultaten beschreven.

De resultaten van voorliggende rapportage zijn drie jaar geldig. Mochten de voorgenomen ontwikkelingen wijzigen dient het onderzoek te worden geactualiseerd.

1.2 Onderzoeksvragen

In het onderzoek worden 5 onderzoeksvragen beantwoord:

1. Zijn huismus, kerkuil, steenuil, boerenzwaluw, zwarte roodstaart, vleermuizen en marterachtigen aanwezig?
2. Welke functie(s) heeft het object of het gebied voor huismus, kerkuil, steenuil, boerenzwaluw, zwarte roodstaart, vleermuizen en marterachtigen?
3. Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen, vaste rust- of verblijfplaatsen en/of het essentiële functionele leefgebied behouden?
4. Is ontheffing op de Wet natuurbescherming noodzakelijk?
5. Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?

1.3 Leeswijzer

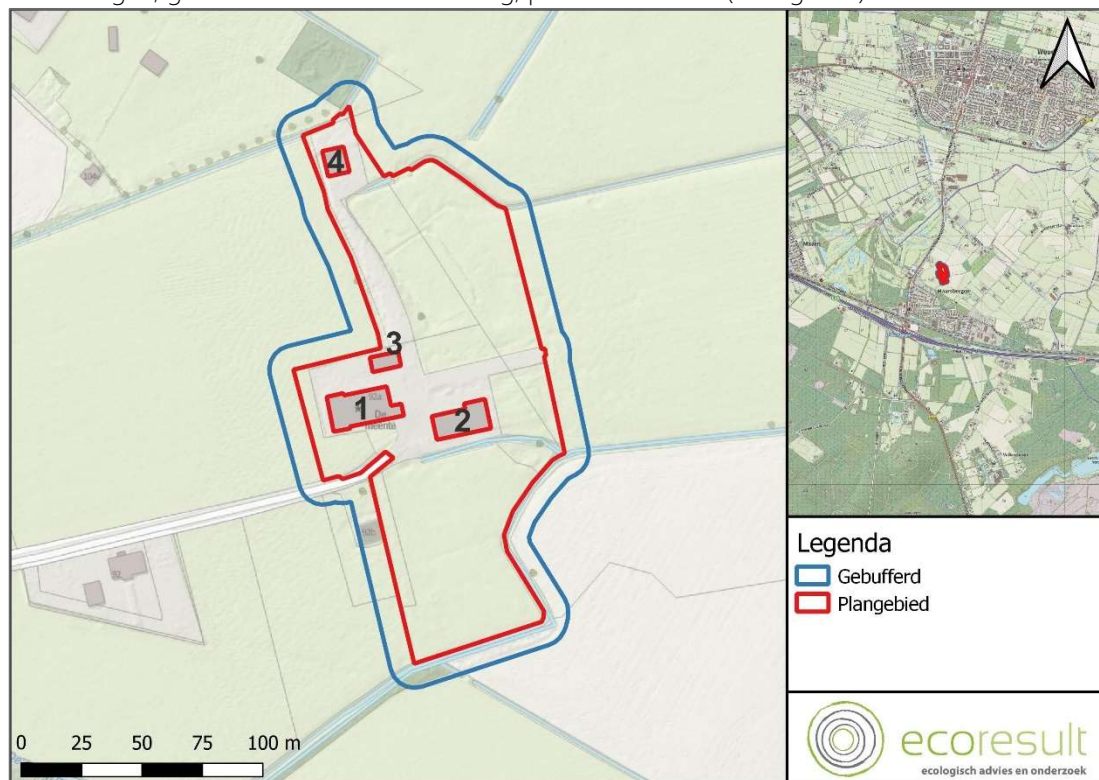
In deze rapportage worden allereerst het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna volgt een beschrijving van de werkwijze van het onderzoek, de resultaten van het onderzoek en een effectbepaling van de geplande werkzaamheden. Aansluitend wordt beschreven welke maatregelen genomen dienen te worden negatieve effecten te voorkomen of te verminderen. Er wordt afgesloten met de conclusies en aanbevelingen.

¹ De Vries, 2021

2 Omschrijving plangebied

2.1 Algemeen

Het plangebied omvat een perceel met een oude monumentale boerderij (1), een oude monumentale schuur (2), een vervallen kapschuur (3), een veldschuur (4), het omliggende erf met 2 bosschages en landbouwgronden. Het plangebied is gelegen aan de Woudenbergsesweg 92a te Maarsbergen, gemeente Utrechtse Heuvelrug, provincie Utrecht (zie Figuur 1).

Figuur 1: Ligging plangebied (rode lijn) en het onderzochte gebied (blauwe lijn), voor regionale ligging zie kaartinzet rechtsboven. Bron: OpenTopo.

2.2 Beschrijving

Het plangebied bestaat uit de oude monumentale boerderij, een monumentale schuur, een vervallen kapschuur, een veldschuur, het overige deel van het perceel met 2 bosschages, landbouwgrond en grasland.

1. Monumentale boerderij

- De boerderij in het plangebied stamt uit bouwjaar 1905².
- De boerderij bestaat uit een voorgedeelte wat dienst heeft gedaan als woonruimte en het achterdeel wat dienst heeft gedaan als veeschuur.
- Het voorgedeelte heeft een schilddak wat enkel bedekt is met dakpannen die rusten op een houten geraamte.

² <https://bagviewer.kadaster.nl/>

- Tussen de buitenmuur en de houten bekisting van het dak van het voorgedeelte bevinden zich smalle kieren.
- Het achterdeel heeft een rieten dak wat gelegd is op een houten geraamte.
- Op de grens van de buitenmuur en de houten dakrand aan de achterzijde van het achterdeel bevinden zich meerdere gaten vanwege ontbrekende stenen. Ook bevinden zich hier smalle kieren tussen de houten dakrand en de buitenmuur.
- In dit rieten dak zitten grote gaten, de noordzijde is voor 50 procent open.
- De buitenmuren van de boerderij beschikken niet over een luchtsponw.
- In de buitenmuren bevinden zich op meerdere plaatsen brede en diepe scheuren.
- Aan de achterzijde bevindt zich een kleine uitbouw met bakstenen buitenmuren en een golfplaten dak.
- Op veel plaatsen in het hele pand ontbreken ramen en/of staan er deuren open waardoor vrijwel alle ruimtes een open verbinding hebben naar buiten.
- De zolder van het woongedeelte is toegankelijk via een openstaande binnendeur en enkele gaten in de gevel. Er bevinden zich hier geen gaten in het dak.

2. *Monumentale schuur*

- De schuur in het plangebied stamt uit bouwjaar 1905³.
- De schuur bestaat uit 2 delen en is gebouwd in een hoekopstelling.
- Het westelijke deel heeft een golfplaten zadeldak gebouwd op een houten geraamte wat alleen aan de onderzijde is afgewerkt met gipsplaten aan de binnenkant. Er bevindt zich een holle ruimte tussen het dak en de afwerkingsplaten.
- Het oostelijk deel wat haaks op het westelijke deel staat heeft een zadeldak met een dakpannen bedekking wat rust op een houten geraamte. Ook hier is de onderzijde van het dak afgewerkt met gipsplaten, waar ruimte zit tussen het dak en de afwerkingsplaten.
- Het dakpannen dak is in de noordwesthoek in slechte staat met veel ontbrekende en losliggende pannen.
- In het oostelijke deel bevindt zich een zolder met houten vloer wat in het midden is ingezakt en vergaan.
- Aan de westzijde van de schuur bevinden zich smalle kieren tussen de dakrand en de buitenmuur.
- De schuur heeft bakstenen buitenmuren met veel scheuren zonder luchtsponw.
- De zuidmuur van het westelijke dele is glad gestuct.
- Tussen de buitenmuren en de dakafwerking bevinden zich kieren.
- De schuur is aan de west- en noordzijde open vanwege openstaande en/of ontbrekende deuren en ramen.
- De schuren zijn van binnen erg rommelig met veel oude materialen en spullen.
- In het oostelijke deel zijn tegen het houten plafond tenminste 6 oude nesten van boerenwaluw aanwezig.

³ <https://bagviewer.kadaster.nl/>

3. *Vervallen kapschuur*

- De oude vervallen kapschuur stamt uit bouwjaar 1905⁴.
- De kapschuur bestaat volledig uit hout en heeft een met dakpannen bedekt dak.
- Het dak is in slechte staat en grote delen zijn open vanwege ontbrekende dakpannen.
- Aan de westzijde is de kapschuur grotendeels overwoekerd door bomen, struiken en andere planten.

4. *Veldschuur*

- De veldschuur stamt uit bouwjaar 1905⁵.
- De schuur betreft een oude, deels vervallen schuur.
- De schuur heeft een zadeldak bestaande uit een enkellaags golfplaten dak.
- De dakrand heeft een dakgoot en is aan de noord- en zuidzijde afgewerkt met een houten daklat.
- De buitenmuren bestaan geheel uit enkellaags houten planken met op veel plaatsen brede kieren en aan de voorzijde een paar grote gaten.
- De houten buitenmuren rusten op een enkellaags bakstenen basis van circa 70 centimeter hoog.
- Aan de noordzijde bevindt zich een groot gat in de stenen basis.
- Aan de binnenzijde heeft de schuur een houten geraamte waar het dak op rust.
- De vloer is grotendeels van gegoten beton.
- In de schuur zijn de oude dierenhokken nog aanwezig. Deze hokken zijn schoon en er bevindt zich geen stro meer.
- Aan de voorzijde (zuidzijde) bevindt zich een aangebouwde overkapping bestaande uit een houten geraamte wat geheel is afgewerkt met golfplaten op zowel het dak als de zijkanten.
- Aan de oostzijde bevindt zich een open betonnen bunker met circa 70 centimeter hoge betonnen muren. In de bunker bevindt zich een grote voorraad hardhout.

Het erf rondom de bebouwing

- Het erf is slecht onderhouden waardoor het rommelig is en er veel plantengroei is met diverse struiken en planten die op het terrein en tegen de gebouwen groeien.
- Aan de oostzijde van het erf bevindt zich een strook met betonplaten.
- Rondom de monumentale schuur bevinden zich veel oude materialen zoals pallets en ijzer.

Plangebied rondom het erf

- Aan de oostkant van de monumentale schuur bevindt zich een kleine bosschage bestaande uit enkele hogere bomen en struiken.
- Tussen de vervallen kapschuur en de veldschuur bevinden zich meerdere verspreide oude eiken, lage struiken en een weelderige plantengroei langs een greppel.

⁴ <https://bagviewer.kadaster.nl/>

⁵ <https://bagviewer.kadaster.nl/>

- In de zuidwesthoek bevindt zich de entree (bestaande uit een tegelpad met een hek en een karrenspoor) van het erf waarlangs diverse lage bomen groeien.
- Rondom het erf bevinden zich meerdere stroken landbouwgrond die bij het plangebied horen. Deze stroken bestaan uit graslanden en akkers waar mais en graan op worden verbouwd.
- De begroeiing rondom de veldschuur bestaat uit grasland, vaste planten, bramenstruiken en knotwilgen.
- Buiten het plangebied aan de zuidwestzijde van de boerderij bevindt zich nog een restant van een oude bebouwing. Alleen de oude stenen muren zijn nog aanwezig.
- Open water is binnen het hele plangebied afwezig. Aan de zuidzijde van de monumentale schuur is een ondiepe droge greppel aanwezig en op de grens van de zuidzijde van het plangebied loopt een zeer smalle ondiepe sloot met weinig water.

Verlichting

- Verlichting is aanwezig in de vorm van armaturen aan de gevel van de monumentale boerderij en de monumentale schuur.

2.3 Geplande ingrepen

2.3.1 Omschrijving werkzaamheden

Binnen het plangebied gaat een functiewijziging van een voormalig agrarische bedrijfslocatie naar woonfunctie plaatsvinden. De bebouwing wordt niet gesloopt, maar gerenoveerd. Uitgegaan wordt van grootschalige renovatie bestaande uit dakisolatie of dakvervanging en isolatie en grootschalige renovatie van de buitenmuren.

- Ter behoud van de monumentale bebouwing wordt de boerderij (1) verbouwd tot één woning.
- Een tweede woning wordt gerealiseerd in de monumentale schuur (2).
- De kapschuur (3) is in zodanig slechte staat dat deze wordt gesaneerd. Op dezelfde plek of elders op het elf zal een nieuw gezamenlijk bijgebouw worden gerealiseerd.
- De veldschuur (4) zal worden verbouwd tot een schuurwoning.
- De functies van de landbouwgrond blijven ongewijzigd.
- De bosschage aan de oostzijde van de monumentale schuur en de bomen aan de noordzijde van de kapschuur blijven behouden.

2.3.2 Werkplanning, werktijden en realisatieperiode

Een gedetailleerde planning is nog niet beschikbaar. Een doorlooptijd van de werkzaamheden is nog niet bekend. De planning is deels afhankelijk van de conclusies uit voorliggende rapportage.

2.3.3 Methode uitvoering: materieel en werkwijze

De exacte invulling is nog niet bekend.

2.3.4 (Ontwerp)tekening

Een definitief ontwerp is nog niet beschikbaar.

3 Onderzoek beschermde soorten

3.1 Werkwijze

De volgende soorten/soortgroepen zijn onderzocht:

Huismus: Onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van huismus binnen het plangebied conform de condities en methodiek van het Kennisdocument Huismus.

Kerkuil: Het onderzoek naar aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van kerkuil is uitgevoerd conform de condities en methodiek van het Kennisdocument Kerkuil.

Steenuil: Het onderzoek naar aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van steenuil is uitgevoerd conform de condities en methodiek van het Kennisdocument Steenuil.

Categorie 5 soorten: Het onderzoek naar aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van Categorie 5 soorten (boerenwaluw, spreeuw en zwarte roodstaart) is uitgevoerd conform de condities en methodiek van het Sovon en meegenomen tijdens de controleronden van kerkuil, vleermuizen en camera-onderzoek.

Vleermuizen: Onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen (zomer-, kraam- paar- en winterverblijfplaatsen) van vleermuizen (baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis) binnen het plangebied conform de condities en methodiek van het meest actuele vleermuisprotocol (Vleermuisprotocol 2021).

Steenmarter: Het onderzoek naar aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van steenmarter is uitgevoerd conform de condities en methodiek van de Handreiking Kleine Marters.

In

Tabel 3: Onderzoek momenten vleermuisonderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

Datum	Type onderzoek	Zonsopkomst / Zonsondergang	Moment	Onderzoekers	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)
24-08-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 20:41	21:40 – 23:40	M. de Vries	17	0	N2
14-09-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 19:58	22:59 – 00:59	M. de Vries	18	0	NO1
24-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 21:40	21:10 – 23:58	J.W.E. Janse & K. de Vries	14	0	W2

Datum	Soort	Type onderzoek	Moment	Zonsopkomst	Onderzoeker	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)
21-04-2022	Huismus	Voortplantings- & vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied	07:35 – 9:35	6:29		11	0	O2
13-05-2022	Huismus	Voortplantings- & vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied	06:50 – 08:50	5:48		11	0	ZW2
31-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Op: 05:23 02:30 – 05:30				8	0	O1
11-07-2022	Zomer-, kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 21:57 21:50 – 00:30				16	0	ZW3
*Onderzochte vleermuissoorten: baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.								

Tabel 1,

Tabel 2: Onderzoek momenten kerkuil- en steenuil onderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

en Tabel 4 wordt een overzicht gegeven van de onderzoeksmomenten, weersomstandigheden en betrokken ecologisch deskundigen tijdens de uitgevoerde veldonderzoeken. Alle betrokken deskundigen hebben aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van huismus, kerkuil, steenuil, boerenzwaluw, zwarte roodstaart, vleermuizen en steenmarter. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder goede weersomstandigheden, conform de Kennisdocumenten⁶ Huismus, Kerkuil, Steenuil, Handreiking Kleine Marters en het Vleermuisprotocol 2021.

Tabel 1: Onderzoek momenten huismusonderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

Tabel 2: Onderzoek momenten kerkuil- en steenuil onderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

⁶ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Tabel 3: Onderzoek momenten vleermuisonderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

Datum	Soort	Type onderzoek	Moment	Zonsondergang	Onderzoeker	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)
30-03-2022	Steenuil Kerkuil	Voortplantings- & Vaste rust- en verblijfplaatsen	20:15 – 22:30	21:15		8	0	NO3
12-04-2022	Steenuil Kerkuil	Voortplantings- & Vaste rust- en verblijfplaatsen	20:50 – 23:00	21:45		17	0	Z1
26-04-2022	Steenuil Kerkuil	Voortplantings- & Vaste rust- en verblijfplaatsen	21:20 – 23:30	21:45		10	0	N2
Datum	Type onderzoek	Zonsopkomst / Zonsondergang	Moment	Onderzoekers	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)	
24-08-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 20:41	21:40 – 23:40		17	0	N2	
14-09-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 19:58	22:59 – 00:59		18	0	NO1	
24-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 21:40	21:10 – 23:58		14	0	W2	
31-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Op: 05:23	02:30 – 05:30		8	0	O1	

11-07-2022	Zomer- kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 21:5721:50 – 00:30	16	0	ZW3
*Onderzochte vleermuissoorten: baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.					

Tabel 4: Onderzoek steenmarter.

Datum		Type onderzoek	Onderzoeker
13-04-2022 t/m 22-05-2022	Steenmarter	Voortplantings- & Vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied d.m.v. camera's	

3.1.1 Onderzoeksmaterialen

Bij het onderzoek naar huismus, kerkuil, steenuil, boerenzwaluw en zwarte roodstaart waren de onderzoekers bij elk onderzoek uitgerust met:

- Verrekijker met 10x42 vergroting

Bij onderzoek naar vleermuizen zijn onderzoekers bij elk onderzoek uitgerust met:

- Batdetectors (Pettersen D240X),
- Opnameapparatuur voor de batdetector (Edirol),
- Verrekijker met 10x42 vergroting,
- Zaklamp.

Bij onderzoek naar steenmarter is gebruik gemaakt van:

- Wildcamera's (7x).
 - Browning Recon Force Elite
 - Model: BTC-7E_HP4

3.2 Volledigheid onderzoek

3.2.1 Algemeen

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de voor die soort(groep) geldende standaarden. De onderzoeksperiode voor al de betreffende soorten is optimaal. De inventarisatie blijft echter een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is hieraan dan ook invulling gegeven.

3.2.2 Huismus

Gedurende het huismusonderzoek is het plangebied onderzocht op aanwezigheid van huismus. Voor het onderzoek is de aandacht hoofdzakelijk uitgegaan naar de bebouwing in het plangebied. De totale populatie huismussen rondom het plangebied is derhalve niet volledig onderzocht.

Tijdens de onderzoeken heeft één onderzoeker de panden langdurig bekeken op activiteit van huismus. De dakgoten waren vanaf de openbare weg goed te overzien. In het broedseizoen vindt er gedurende de dag vrijwel constant activiteit plaats rond een nestplaats (baltsgedrag, paringen, entree van de nesten en aanbreng van voedsel). Door op al deze aspecten te letten zijn de actieve nestplaatsen goed in kaart te brengen.

Essentieel functioneel leefgebied binnen het plangebied is in kaart gebracht door te letten op locaties waar mussen samen komen (kwetterplaatsen) of over een lange tijd foerageren. Dit zijn ook activiteiten die gedurende een langere tijd tijdens de onderzoeken plaats vindt en door een langere tijd de omgeving te observeren in kaart te brengen is.

3.2.3 Kerkuil en steenuil

In het kader van het kerkuil en steenuil onderzoek zijn drie veldbezoeken uitgevoerd in de optimale periode voor kerkuil en steenuil tussen 30 maart 2022 en 26 april 2022 vanaf minimaal een half uur na zonsondergang. Het onderzoek is uitgevoerd door een ervaren onderzoeker die gedurende het bezoek continu rondliep door het plangebied. Hierbij is voor kerkuil gezocht naar sporen in de vorm van braakballen en de aanwezigheid van individuen door te luisteren naar de roep en de schuren te controleren op roestplaatsen. Voor steenuil is gefocust op de roep van individuen om aanwezigheid vast te stellen. Voor beide soorten is gebruik gemaakt van geluid (de contactroep) om een reactie uit te lokken. Bij de veldbezoeken lag de focus op de bebouwing binnen het plangebied.

3.2.4 Categorie 5 soorten

Voor categorie 5 soorten is geen specifiek onderzoek gedaan, echter zijn tijdens de veldbezoeken voor huismus, vleermuizen en het camera onderzoek alle data met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen van boeren zwaluw, spreeuw en zwarte roodstaart geregistreerd en ingevoerd.. Alle schuren en de boerderij zijn gecontroleerd op bezette nesten en alarmerend gedrag van boerenzwaluw en zwarte roodstaart. Categorie 5 soorten zoals boerenzwaluw zijn tijdens het broedseizoen continu aanwezig en zingen voor langere perioden bij de nestplaats. Tijdens de bovengenoemde controleronden is een onderzoeker voor minimaal 2 uur aanwezig in het plangebied en kan derhalve worden uitgesloten dat er soorten/individuen zijn gemist.

3.2.5 Vleermuizen

Het is aannemelijk dat te allen tijde 75% van het plangebied te goed te overzien was. Het plangebied had een overzichtelijke indeling. De twee ervaren onderzoekers liepen constant rond waardoor zij konden inspelen op de actuele situatie. Vanaf de belangrijke observatie knooppunten konden zowel de lange delen van de complexen als de kopgevels van de verschillende schuren en het woonhuis goed worden overzien. De aandacht voor het vleermuisonderzoek is hoofdzakelijk uitgegaan naar de te renoveren gebouwen. Hier waren de potenties voor vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig. Door constant door het plangebied heen en weer te lopen kan in een kort tijdsbestek het aantal en de locatie van de verblijfplaatsen worden gelokaliseerd.

Voor het onderzoek naar winterverblijven en paarverblijfplaatsen was 1 onderzoeker voldoende. Baltsgedrag wordt vertoond voor langere perioden op een avond. Door constant door het plangebied heen en weer te lopen kan in een kort tijdsbestek het aantal en de locatie van de paarterritoria worden gelokaliseerd.

Gedurende de ronden in de periode mei - juli lag de focus van het onderzoek met name op het plangebied. Gedurende de najaar ronden is een groter gebied rondom het plangebied onderzocht op aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen.

3.2.6 Steenmarter

Het onderzoek is uitgevoerd volgens het standaard protocol voor onderzoek naar kleine steenmarter. De wildcamera's zijn op de meest kansrijke plekken ingezet (Figuur 2). Het onderzoek is uitgevoerd in de periode waarin de kleine marters het meest actief zijn, te weten maart tot en met augustus. In deze periode heeft de apparatuur tenminste 6 weken gedraaid. De camera's stonden ingesteld met Ultra beeld kwaliteit op de videostand en bij detectie van beweging zijn video's van 10 seconden gemaakt. De minimale inzet van inventarisatiematerialen verschilt per methode en is afhankelijk van het te onderzoeken gebied. In totaal zijn er 7 wildcamera's ingezet, die bij detectie van beweging opnamen hebben gemaakt. In eerste instantie werden 5 camera's gebruikt, echter na een extra inspectie op de grote zolder van het woonhuis waar grote latrines van steenmarter werden aangetroffen zijn hier nadien ook nog 2 camera's geplaatst. De camera's zijn op 13 april geplaatst, op 27 mei opgehaald en in de daarop volgende week zijn de beelden geanalyseerd op aanwezigheid van beschermde en vrijgestelde soorten door J.W.E. Janse.

Camera 6 en 7 zijn later bijgeplaatst op de zolder van de monumentale boerderij (1) vanwege aanwezigheid van latrines van steenmarter op deze zolder. Deze 2 camera's hebben in de twee weken dat deze gedraaid hebben geen beelden opgeleverd.

Figuur 2: Locaties cameravallen binnen plangebied Woudenbergseweg 92a te Maarsbergen. Bron: OpenTopo.

Datu	Soort	Type onderzoek	Moment	Zonsopkomst	Onderzoeker	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)
21-04-2022	Huismus	Voortplantings- & vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied	07:35 – 9:35	6:29	G.M. Posthuma	11	0	O2
13-05-2022	Huismus	Voortplantings- & vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied	06:50 – 08:50	5:48	G.M. Posthuma	11	0	ZW2

4 Resultaten nader onderzoek

4.1 Huismus

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het huismusonderzoek (Tabel 1) werden geen waarnemingen van huismus verricht. Vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel functioneel leefgebied zijn derhalve afwezig.

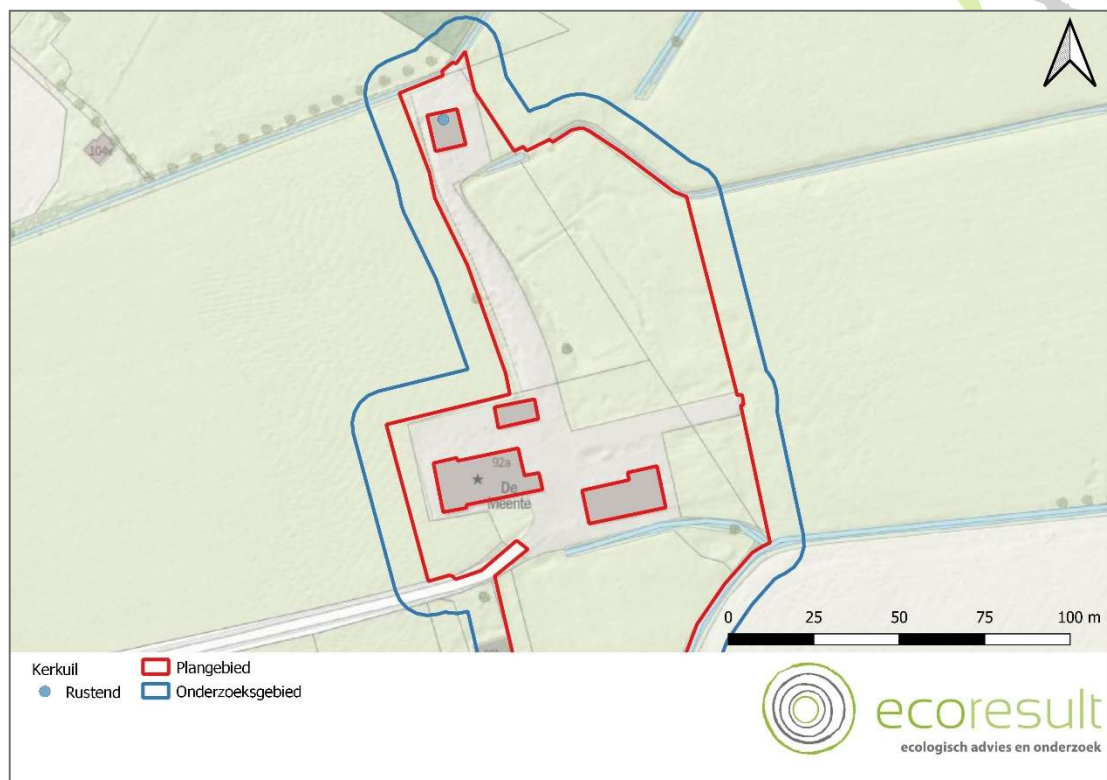
4.2 Kerkuil

Tijdens de veldbezoeken in het kader van het kerkuil onderzoek (

Tabel 2: Onderzoek momenten kerkuil- en steenuil onderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

) werd 1 waarnemingen van kerkuil verricht op 26 april 2022 (zie Figuur 3). Het individu zat toen op de hieronder beschreven roestplaats en zat te slapen.

Buiten het reguliere onderzoek is tijdens de controles voor het camera onderzoek is op 3 momenten de kerkuil waargenomen in de veldschuur (4). Op de camerabeelden is de kerkuil op 15 momenten vastgelegd op camera 1. Dit betreft data verspreid over de onderzoeksperiode in 2022 op 26 april, 27 april (2x), 28 april (2x), 29 april (2x), 1 mei (5x), 2 mei (2x) en 4 mei. Het betrof hier hetzelfde individu dat aan de noordkant van de veldschuur (4) op een dwarsbalk zijn/haar roestplaats heeft (Figuur 3).

Figuur 3: Waarnemingen van kerkuil en waargenomen gedrag. Kaartbron: OpenTopo.

Beschrijving

- Binnen het plangebied is 1 vaste rust- en verblijfplaats (roestplaats) van kerkuil aanwezig in het noordelijke deel van de veldschuur (4) linksboven op de bovenste dwarsbalk.

- Tijdens het onderzoek zijn buiten het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen van kerkuil aangetroffen.

Figuur 4: Roestende kerkuil aanwezig in de veldschuur (4) in het noorden van het plangebied. Foto:.

4.3 Steenuil

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het steenuil onderzoek (

Tabel 2: Onderzoek momenten kerkuil- en steenuil onderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

Tabel 2: Onderzoek momenten kerkuil- en steenuil onderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

) werden geen waarnemingen van steenuil verricht. Vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel functioneel leefgebied zijn derhalve afwezig.

4.4 Categorie 5 soorten

Tijdens de veldbezoeken (

Tabel 3: Onderzoek momenten vleermuisonderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

Datum	Soort	Type onderzoek	Moment	Zonsopkomst	Onderzoeker	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)
21-04-2022	Huismus	Voortplantings- & vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied	07:35 – 9:35	6:29		11	0	O2
13-05-2022	Huismus	Voortplantings- & vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied	06:50 – 08:50	5:48		11	0	ZW2
Datum	Type onderzoek	Zonsopkomst / Zonsopgang	Moment	Onderzoekers	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)	
24-08-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 20:41	21:40 – 23:40		17	0	N2	
14-09-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 19:58	22:59 – 00:59		18	0	NO1	
24-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 21:40	21:10 – 23:58		14	0	W2	
31-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Op: 05:23	02:30 – 05:30		8	0	O1	
11-07-2022	Zomer- kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 21:57	21:50 – 00:30		16	0	ZW3	
*Onderzochte vleermuissoorten: baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.								

&

Tabel 1 &

Tabel 2: Onderzoek momenten kerkuil- en steenuil onderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

&

Datum	Type onderzoek	Onderzoeker
-------	----------------	-------------

13-04-2022 t/m 22-05-2022	Steenmarter	Voortplantings- & Vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied d.m.v. camera's	
------------------------------	-------------	---	--

Tabel 4) werden 9 waarnemingen van boerenzwaluw verricht (zie Figuur 5), 1 rustend exemplaar bij een bezet nest, 2 bezette nesten en 6 in voorgaande seizoenen gebruikte nesten. De 6 oude nesten in de oude schuur waren dit seizoen niet bereikbaar voor boerenzwaluw aangezien de deur naar deze schuur was afgesloten en het deel waar de nesten zaten niet via het vermolmdde kan te bereiken was. Spreeuw is in het voorjaar zingend waargenomen in de dakgoot van de monumentale boerderij (1), op deze locatie is het houtwerk vermolmd en geeft ruimte om onder het dak te komen waar deze soort tot broeden kan komen. Zwarte roodstaart is door het seizoen heen tijdens de veldbezoeken en camera controle momenten waargenomen in de schuur van de monumentale boerderij (1). Tijdens één van de controle momenten van de wildcamera's kwam het paartje alarmerend van de nestplaats af tussen het houten dakbeschot en het rieten dak vandaan in de zuidwesthoek van de schuur tegen het woongedeelte aan. Verder zijn op camera 3 & 4 twee opnames van zwarte roodstaart op 14 april 2002 en 6 mei 2022 in de betreffende schuur.

Figuur 5: Waarnemingen van boerenzwaluw, spreeuw en zwarte roodstaart en waargenomen gedrag. Kaartbron: OpenTopo.

Beschrijving

- Binnen het plangebied zijn 8 vaste rust- en verblijfplaatsen van boerenzwaluw aanwezig (zie Tabel 5), dit betreft 2 nesten die dit seizoen in gebruik zijn en 6 gebruikte nesten uit voorgaande seizoenen.
- Binnen het plangebied is 1 vaste rust- en verblijfplaats van spreeuw aanwezig (zie Tabel 5).
- Binnen het plangebied is 1 vaste rust- en verblijfplaats van zwarte roodstaart aanwezig (zie Tabel 5).

- Tijdens het onderzoek zijn buiten het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen van boerenzwaluw, spreeuw en zwarte roodstaart aangetroffen.

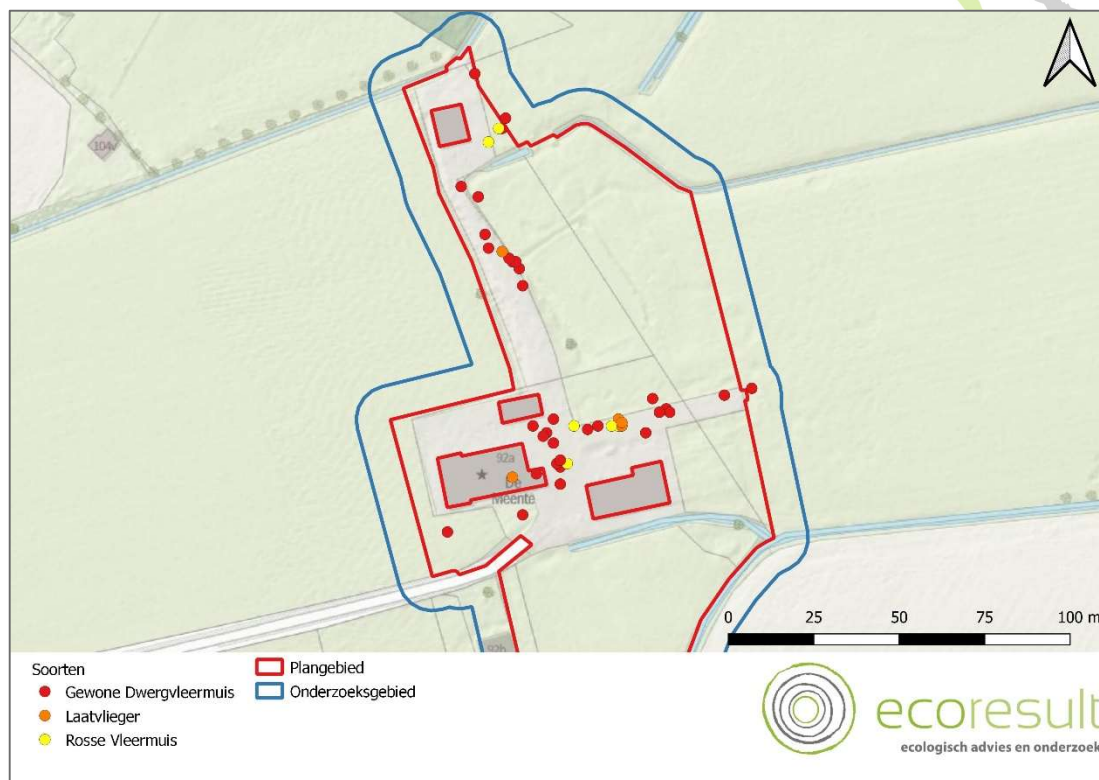
Tabel 5: De locaties van de aangetroffen vaste rust- en verblijfplaatsen van boerenzwaluw, spreeuw en zwarte roodstaart binnen het plangebied

	Type verblijfplaats	Locatie	Opmerkingen
Boerenzwaluw	Bezet nest	Monumentale boerderij (1)	Op de elektriciteitskast aan de muur in het washok tussen het woongedeelte en de schuur.
	Bezet nest	Veldschuur (4)	In de schuur aan de linkerkant van de ingang na de eerste grote dragende balk op de middelste dwarsbalk.
	Gebruikt nest	Monumentale schuur (2)	Aan draagbalk van vermolmd plafond in het oostelijke deel van de schuur.
	Gebruikt nest	Monumentale schuur (2)	Aan draagbalk van vermolmd plafond in het oostelijke deel van de schuur.
	Gebruikt nest	Monumentale schuur (2)	Aan draagbalk van vermolmd plafond in het oostelijke deel van de schuur.
	Gebruikt nest	Monumentale schuur (2)	Aan draagbalk van vermolmd plafond in het oostelijke deel van de schuur.
	Gebruikt nest	Monumentale schuur (2)	Aan draagbalk van vermolmd plafond in het oostelijke deel van de schuur.
	Gebruikt nest	Monumentale schuur (2)	Aan draagbalk van vermolmd plafond in het oostelijke deel van de schuur.
Spreeuw	Nestindicerend gedrag	Monumentale boerderij (1)	Aan de noordzijde van de monumentale boerderij in de dakgoot waar het houtwerk vermolmd is.
Zwarte roodstaart	Nestindicerend gedrag	Monumentale boerderij (1)	In de schuur van de monumentale boerderij. Vermoedelijke nestplaats aan de zuidwestkant van de schuur tussen het houten dakbeschot en de rieten overkapping.

4.5 Vleermuizen

Gedurende de veldonderzoeken zijn in totaal drie vleermuissoorten waargenomen (zie Figuur 6):

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Laatvlieger

Figuur 6: In en rondom het plangebied aangetroffen soorten vleermuizen. Kaartbron: OpenTopo.

4.5.1 Gewone dwergvleermuis

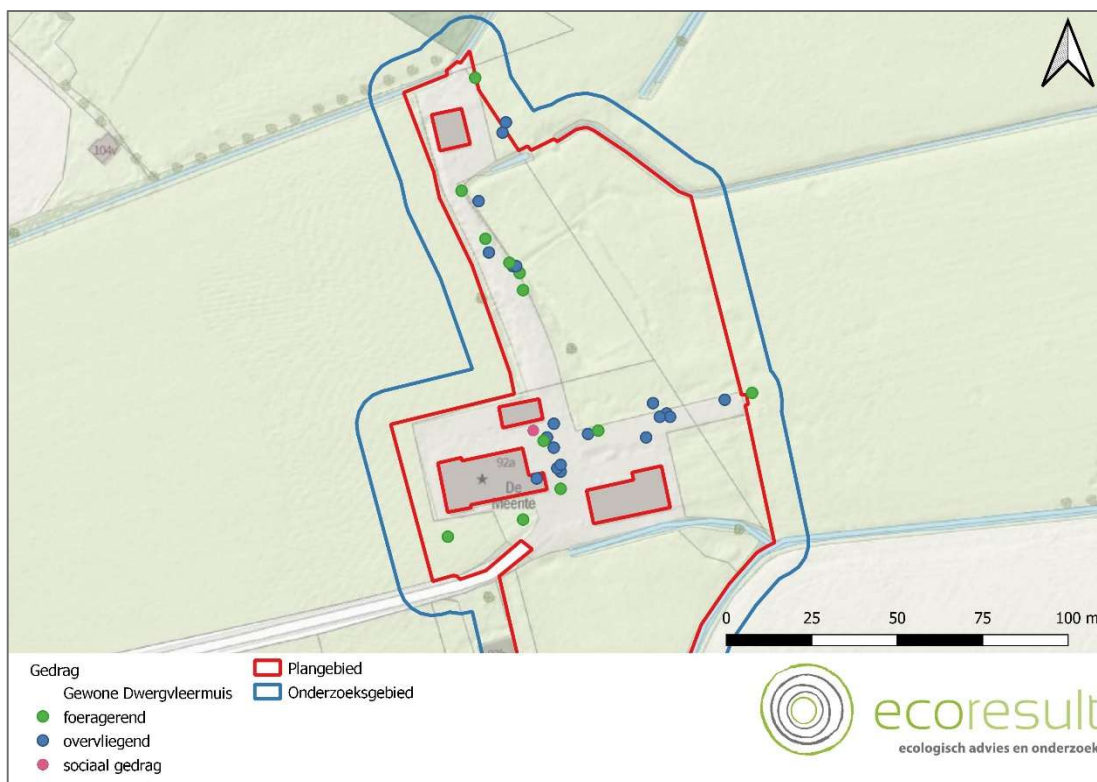
Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (

Tabel 3: Onderzoek momenten vleermuisonderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

Datum	Type onderzoek	Zonsopkomst / Zonsondergang	Moment	Onderzoekers	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)
24-08-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 20:4121:40 – 23:40			17	0	N2
14-09-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 19:5822:59 – 00:59			18	0	NO1
24-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 21:4021:10 – 23:58			14	0	W2
31-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Op: 05:23 02:30 – 05:30			8	0	O1
11-07-2022	Zomer-kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 21:5721:50 – 00:30			16	0	ZW3

*Onderzochte vleermuissoorten: baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.

) werden 33 waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht (zie Figuur 7): 23 in het voorjaar en 10 in het najaar.

Figuur 7: Waarnemingen van gewone dwergvleermuis en waargenomen gedrag. Kaartbron: OpenTopo.

Vaste rust- en verblijfplaatsen

- Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig.
- Buiten het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen.

Functioneel leefgebied

- Het plangebied wordt diffuus gebruikt als vliegroute. Het betrof hier maximaal 2 overvliegende dieren die zowel in het voorjaar als het najaar waargenomen werden, waarbij het vermoedelijk gaat om dieren die tussen de in de directe omgeving aanwezige bosgebieden pendelen. Een (essentiële) vliegroute is afwezig.
- De bomen binnen en rondom het plangebied worden gebruikt als foerageergebied voor tenminste 3 dieren die vaste rust- en verblijfplaatsen hebben in de omgeving van het plangebied. Het foerageergedrag is kortstondig en er zijn niet structureel grote aantallen foeragerende dieren waargenomen.

4.5.2 Ruige dwergvleermuis

Tijdens het onderzoek zijn binnen en rondom het plangebied geen waarnemingen verricht van ruige dwergvleermuis. Vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel functioneel leefgebied zijn derhalve afwezig.

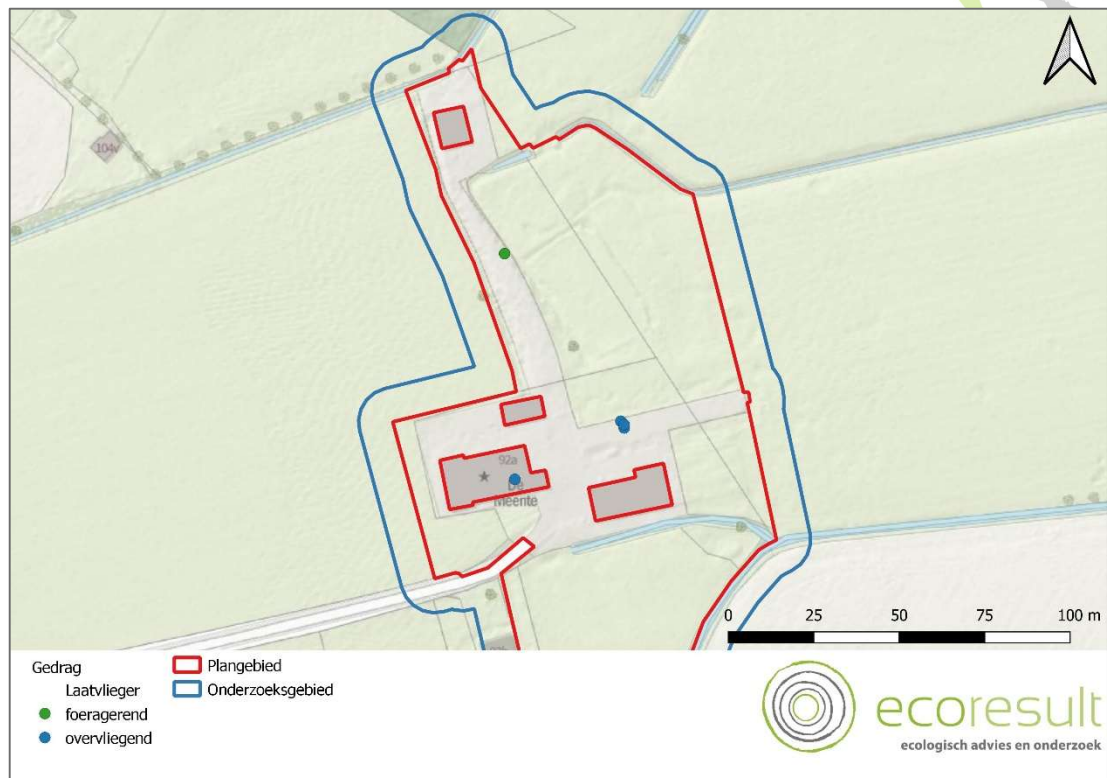
4.5.3 Laatvlieger

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (

Tabel 3: Onderzoek momenten vleermuisonderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

Datum	Type onderzoek	Zonsopkomst / Zonsondergang	Moment	Onderzoekers	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)
24-08-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 20:41	21:40 – 23:40		17	0	N2
14-09-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 19:58	22:59 – 00:59		18	0	NO1
24-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 21:40	21:10 – 23:58		14	0	W2
31-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Op: 05:23	02:30 – 05:30		8	0	O1
11-07-2022	Zomer-, kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 21:57	21:50 – 00:30		16	0	ZW3
*Onderzochte vleermuissoorten: baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.							

) werden 6 waarnemingen van laatvlieger verricht (zie Figuur 8): 5 in het voorjaar en 1 in het najaar.

Figuur 8: Waarnemingen van laatvlieger en waargenomen gedrag. Kaartbron: OpenTopo.

Vaste rust- en verblijfplaatsen

- In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van laatvlieger aanwezig.
- Buiten het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van laatvlieger aangetroffen.

Functioneel leefgebied

- Tijdens het onderzoek zijn binnen en direct grenzend aan het plangebied 6 waarnemingen van laatvlieger verricht. Dit betreft een aantal diffuus overvliegende dier en éénmaal een kort foeragerend dier langs de zomereiken tussen de veldschuur en de kapschuur. Dit betreft dieren zonder binding met het plangebied. Foerageergebied of (essentiële) vliegroutes zijn afwezig.

4.5.4 Rosse vleermuis

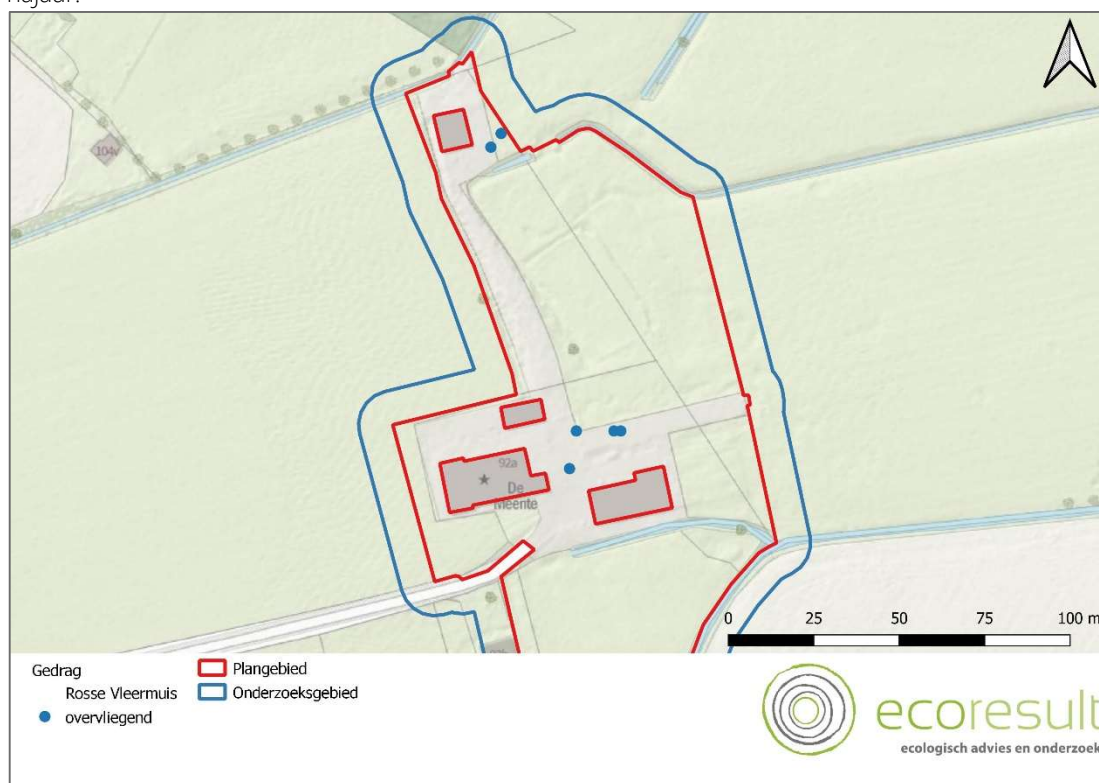
Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (

Tabel 3: Onderzoek momenten vleermuisonderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

Datum	Type onderzoek	Zonsopkomst / Zonsondergang	Moment	Onderzoekers	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)
-------	----------------	-----------------------------	--------	--------------	------------------	---------------	------------------

24-08-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 20:4121:40 – 23:40		17	0	N2
14-09-21	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 19:5822:59 – 00:59		18	0	NO1
24-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Onder: 21:4021:10 – 23:58		14	0	W2
31-05-22	Zomer-, kraamverblijfplaatsen functioneel leefgebied	Op: 05:23 02:30 – 05:30		8	0	O1
11-07-2022	Zomer-, kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 21:5721:50 – 00:30		16	0	ZW3
*Onderzochte vleermuissoorten: baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.						

) werden 6 waarnemingen van rosse vleermuis verricht (zie Figuur 8): 2 in het voorjaar en 4 in het najaar.

Figuur 9: Waarnemingen van rosse vleermuis en waargenomen gedrag. Kaartbron: OpenTopo.

Vaste rust- en verblijfplaatsen

- In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van rosse vleermuis aanwezig.
- Buiten het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van rosse vleermuis aangetroffen.

Functioneel leefgebied

- Tijdens het onderzoek zijn binnen en direct grenzend aan het plangebied 6 waarnemingen van rosse vleermuis verricht. Dit betreft diffuus hoog overvliegende dieren. Dit betreft dieren zonder binding met het plangebied. Foerageergebied of (essentiële) vliegroutes zijn afwezig.

4.5.5 Gewone grootoorvleermuis

Tijdens het onderzoek zijn binnen en rondom het plangebied geen waarnemingen verricht van gewone grootoorvleermuis. Vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel functioneel leefgebied zijn derhalve afwezig.

4.5.6 Baardvleermuis

Tijdens het onderzoek zijn binnen en rondom het plangebied geen waarnemingen verricht van baardvleermuis. Vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel functioneel leefgebied zijn derhalve afwezig.

4.6 Steenmarter

4.6.1 Algemeen

Gedurende het camera onderzoek werden in totaal 1776 opnames gemaakt. Geregistreerde marterachtigen zijn steenmarter, bunzing en das. Andere marterachtigen zijn binnen het plangebied niet vastgesteld. Andere vastgestelde soorten betreft: vos, kerkuil en zwarte roodstaart, voor een compleet overzicht zie

Wildcamera 1	Wildcamera 2	Wildcamera 3	Wildcamera 4	Wildcamera 5
1485 opnames	103 opnames	87 opnames	67 opnames	34 opnames
Bruine rat	Boerenwaluw	Huiskat	Huiskat	Huiskat
Bunzing	Kerkuil	Merel	Steenmarter	Steenmarter
Das	Steenmarter	Steenmarter	Zwarte roodstaart	
Haas		Zwarte roodstaart		
Huiskat				
Konijn				
Steenmarter				
Vos				
Hond				
Wildcamera 6	Wildcamera 7			
0 opnames	0 opnames			

. Voor een compleet overzicht van de kerkuil waarnemingen zie Paragraaf 4.2 en van zwarte roodstaart zie Paragraaf 4.4.

Tabel 6: Geregistreerde soorten binnen plangebied Woudenbergseweg 92a te Maarsbergen.

Wildcamera 1	Wildcamera 2	Wildcamera 3	Wildcamera 4	Wildcamera 5
1485 opnames	103 opnames	87 opnames	67 opnames	34 opnames
Bruine rat	Boerenwaluw	Huiskat	Huiskat	Huiskat
Bunzing	Kerkuil	Merel	Steenmarter	Steenmarter
Das	Steenmarter	Steenmarter	Zwarte roodstaart	
Haas		Zwarte roodstaart		

Huiskat				
Konijn				
Steenmarter				
Vos				
Hond				
Wildcamera 6	Wildcamera 7			
0 opnames	0 opnames			

4.6.2 Niet vrijgesteldenationaal beschermde soorten

Steenmarter is in de provincie Utrecht een beschermde soort die niet is vrijgesteld van ontheffing. Steenmarter is waargenomen tijdens een vleermuisronde op 24 mei 2022 op de maisakker ten noordoosten van het plangebied en vastgelegd op camera 1 t/m 5. Steenmarter is op 65 momenten tijdens het camera-onderzoek in 2022 vastgelegd op de camera's op 14 april (2x), 16 april, 17 april (2x), 19 april (3x), 20 april (3x), 22 april, 23 april, 24 april (4x), 26 april, 30 april (16x), 1 mei (3x), 2 mei, 4 mei (5x), 7 mei (3x), 8 mei, 9 mei (4x), 12 mei, 16 mei (2x), 18 mei (2x), 19 mei (2x), 21 mei (3x) en 24 mei (3x). Het betrof hierbij tenminste 2 individuen. Dit betrof voornamelijk opnames waarbij individuen met regelmaat verschenen op de camera's in de monumentale boerderij (1), de monumentale schuur (2) en de veldschuur (3). Op camera 1 die op de noordgrens van het plangebied was geplaatst zijn op 4 mei twee individuen tegelijk vastgelegd waarbij één van de dieren aan territorium afbakening doet voor de camera terwijl in de achtergrond een tweede individu zichtbaar wordt. Steenmarter gebruikt de monumentale boerderij (1), de monumentale schuur (2) en de veldschuur (4) als vaste rust- en verblijfplaats en de rest van het plangebied en de aangrenzende agrarische percelen als essentieel functioneel leefgebied.

Figuur 10: Vastgelegde steenmarter tijdens camera onderzoek in plangebied Woudenbergseweg 92a te Maarsbergen. Foto: | Ecoresult B.V.

Das is in de provincie Utrecht een beschermde soort die niet is vrijgesteld van ontheffing. Das is vastgelegd op camera 1. Dit betreft één waarneming van een individu (zie Figuur 11) op camera 1 aan de noordrand van het plangebied. Het betreft een individu dat de wildwissel op de noordgrens van het plangebied gebruikte, vermoedelijk om van het essentieel leefgebied (de agrarische percelen) naar een vaste rust- en verblijfplaats of ander essentieel leefgebied te komen. Vanwege het beperkte gebruik, slechts 1 opname mag er redelijkerwijs van worden uitgegaan dat deze wissel niet essentieel is.

Figuur 11: Waargenomen das op camera binnen plangebied Woudenbergseweg 92a te Maarsbergen. Foto: | Ecoresult B.V.

4.6.3 Vrijgestelde nationaal beschermde soorten

Bunzing is in de provincie Utrecht een beschermde soort die vrijgesteld is van ontheffing. Bunzing is vastgelegd op camera 1 en waargenomen tijdens een vleermuisronde op de maisakker ten oosten van het plangebied (zie Figuur 14). Bunzing is op 2 momenten vastgelegd tijdens het camera onderzoek in 2022 op de camera's op 17 april en 19 april. Het betrof hierbij tenminste 1 individu dat gebruik maakte van de aanwezige wildwissel op de grens van het plangebied.

Figuur 12: Bunzing vastgelegd op camera 1 in plangebied Woudenbergseweg 92a te Maarsbergen. Foto: | Ecoresult B.V.

Vos is in de provincie Utrecht vrijgesteld van ontheffing en is 4 keer vastgelegd tijdens het camera onderzoek in 2022 op 18 april, 20 april, 22 april en 4 mei. Het betrof hierbij een individu dat gebruik maakte van de wildwissel in het noorden van het plangebied (zie Figuur 13). Het plangebied wordt gebruikt als migratieroute tussen het essentieel leefgebied en de vaste rust- en verblijfplaatsen. Het gaat hier om een wildwissel op de noordgrens van het plangebied.

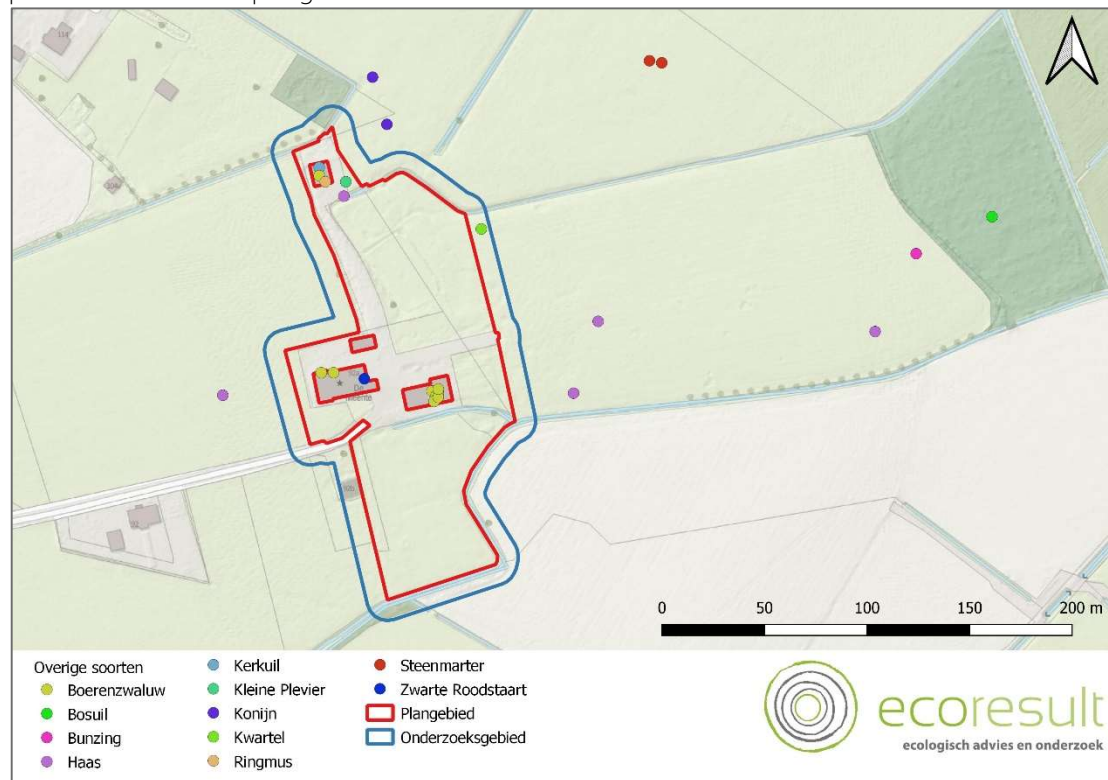
Figuur 13: Vos vastgelegd tijdens het camera onderzoek in plangebied Woudenbergseweg 92a te Maarsbergen. Foto: | Ecoresult B.V.

4.7 Overige waarnemingen

Tijdens de veldbezoeken werden naast boerenwaluw en kerkuil nog enkele andere soorten waargenomen (zie Figuur 14):

- Bosuil (1x)
- Bunzing (1x)
- Haas (6x)
- Kleine plevier (1x)
- Konijn (2x)
- Kwartel (1x)
- Ringmus (1x)
- Steenmarter (2x)
- Zwarte roodstaart (1x)

Bosuil betreft een roepende vogel zonder binding met het plangebied in het bosperceel ten oosten van het plangebied. Kleine plevier en kwartel betreft 's nachts overvliegende individuen zonder binding met het plangebied. Ringmus betreft een algemene soort waar de zorgplicht voor geldt en is waargenomen bij de veldschuur (4). Voor waarnemingen van bunzing en steenmarter zie beschrijving in hoofdstuk 4.6 en voor zwarte roodstaart in hoofdstuk 4.4, overige zoogdieren haas en konijn betreft in de provincie Utrecht vrijgestelde soorten en waren aanwezig in de agrarische percelen rondom het plangebied.

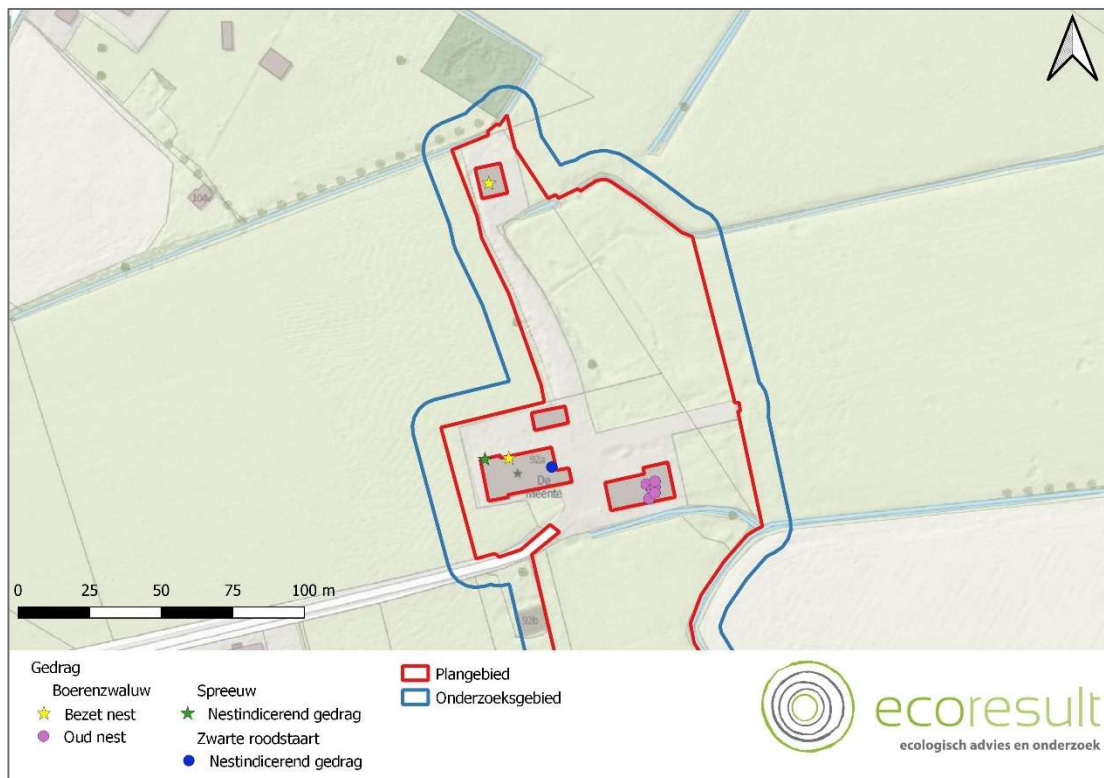
Figuur 14: Waarnemingen van overige soorten binnen het plangebied. Bron: OpenTopo.

4.8 Conclusie onderzoeksresultaten

- Binnen het plangebied is aangetroffen:
 - 8 vaste rust- en verblijfplaatsen van boerenwaluw, waarvan 2 bezette nesten en 6 oude nesten
 - 1 vaste rust- en verblijfplaats van kerkuil
 - 1 vaste rust- en verblijfplaats van spreeuw
 - 1 vaste rust- en verblijfplaats van zwarte roodstaart

- 1 vaste rust- en verblijfplaats en essentieel functioneel leefgebied van steenmarter
- Overige tijdens het camera onderzoek binnen het plangebied vastgestelde soorten die niet zijn vrijgesteld:
 - Das
- Overige tijdens het camera onderzoek binnen het plangebied vastgestelde soorten die zijn vrijgesteld:
 - Bunzing
 - Vos

In Figuur 15 staan alle aangetroffen verblijfplaatsen, behalve van steenmarter, in en rondom het plangebied weergegeven. Steenmarter gebruikt de monumentale boerderij (1), de monumentale schuur (2) en de veldschuur (4) als vaste rust- en verblijfplaats en de rest van het plangebied en de aangrenzende agrarische percelen als essentieel functioneel leefgebied.

Figuur 15: Overzicht van alle aangetroffen voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen, behalve steenmarter, rondom het plangebied. Kaartbron: OpenTopo.

5 Effectbeoordeling

5.1 Vogelrichtlijn

5.1.1 Huismus

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor huismus of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.1.2 Kerkuil

Binnen en grenzend aan het plangebied is 1 vaste rust- en verblijfplaatsen van kerkuil aanwezig. Gezien het feit dat de werkzaamheden de sloop van de veldschuur (4) betreft zal deze vaste rust- en verblijfplaats dus verdwijnen en zijn negatieve effecten niet te vermijden.

Hierdoor is sprake van overtreding van de volgende verbodsbepaling:

- *Art 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.*

Het artikel 3.1 lid 2: "Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort" is in deze niet aan de orde. Door het treffen van mitigerende maatregelen (zie Hoofdstuk 6) komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

Ontheffing op de Wet natuurbescherming is nodig (zie paragraaf 5.5) evenals het treffen van maatregelen (zie Hoofdstuk 6).

5.1.3 Steenuil

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van steenuil aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor steenuil of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.1.4 Boerenzwaluw

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn acht vaste rust- en verblijfplaatsen van boerenzwaluw aanwezig. De nesten zijn aangetroffen in de monumentale boerderij (1), de monumentale schuur (2) en de veldschuur (4). Gezien het feit dat de werkzaamheden de renovatie en gedeeltelijke sloop/nieuwbouw betreft zullen deze nestplaatsen dus verdwijnen en zijn negatieve effecten niet te vermijden. Boerenzwaluw heeft in Nederland een matig ongunstige staat van instandhouding waarbij de aantallen broedparen een negatieve trend laten zien.

Hierdoor is sprake van overtreding van de volgende verbodsbepaling:

- *Art 3.1 lid 2: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort*

Ontheffing op de Wet natuurbescherming is nodig (zie paragraaf 5.5) evenals het treffen van maatregelen (zie Hoofdstuk 6).

5.1.5 Spreeuw

Binnen en grenzend aan het plangebied is 1 vaste rust- en verblijfplaats van spreeuw aanwezig. Een baltsend zingende vogel is aangetroffen in de monumentale boerderij (1). Gezien het feit dat de werkzaamheden de renovatie en gedeeltelijke sloop/nieuwbouw betreft zal deze nestplaats dus verdwijnen. Spreeuw heeft een matig ongunstige staat van instandhouding in Nederland waarbij de aantallen broedgevallen al jaren een negatieve trend laten zien. Er is echter pas een overtreding op de Wet natuurbescherming wanneer er in de directe omgeving van de huidige nestplaats geen alternatieven beschikbaar zijn. De bomen in het plangebied en de directe omgeving bevatten geen oude spechtengaten en spreeuwenkasten zijn afwezig en daarmee zijn geschikte alternatieven afwezig. Dit in combinatie met de lokale matig ongunstige staat van instandhouding binnen het plangebied maakt realisatie van geschikte alternatieven noodzakelijk.

Hierdoor is sprake van overtreding van de volgende verbodsbepaling:

- *Art 3.1 lid 2: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort*

Ontheffing op de Wet natuurbescherming is nodig (zie paragraaf 5.5) evenals het treffen van maatregelen (zie Hoofdstuk 6) bij de herinrichting van het plangebied.

5.1.6 Zwarte roodstaart

Binnen en grenzend aan het plangebied is 1 vaste rust- en verblijfplaatsen van zwarte roodstaart aanwezig. Alarmerende en zingende individuen zijn aangetroffen in de monumentale boerderij (1). Gezien het feit dat de werkzaamheden de renovatie en gedeeltelijke sloop/nieuwbouw betreft zal deze nestplaatsen dus verdwijnen. Echter is er pas een overtreding op de Wet natuurbescherming wanneer er in de directe omgeving van de nestplaatsen geen alternatieven beschikbaar zijn. Dat is hier het geval. De dichtstbijzijnde geschikte bebouwing ligt op meer dan 500m van het plangebied. Een andere locatie betreft een nieuwbouw schuur op 50 meter ten noordwesten van het plangebied echter deze is ongeschikt. De lokale gunstige staat van instandhouding van deze soort komt hierbij in het geding aangezien er in het plangebied en in de directe omgeving geen andere broedparen aanwezig zijn en daar ook geen broedgelegenheid voor is.

Hierdoor is sprake van overtreding van de volgende verbodsbepaling:

- *Art 3.1 lid 2: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort*

Ontheffing op de Wet natuurbescherming is nodig (zie paragraaf 5.5) evenals het treffen van maatregelen (zie Hoofdstuk 6) bij de herinrichting van het plangebied.

5.2 Habitatrichtlijn

5.2.1 Gewone dwergvleermuis

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van gewone dwergvleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor gewone dwergvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.2.2 Ruige dwergvleermuis

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van ruige dwergvleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor ruige dwergvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.2.3 Laatvlieger

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van laatvlieger aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor laatvlieger of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.2.4 Rosse vleermuis

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van rosse vleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor rosse vleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.2.5 Gewone grootoorvleermuis

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van gewone grootoorvleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor gewone grootoorvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.2.6 Baardvleermuis

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van baardvleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor baardvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.3 Nationaal beschermde soorten

5.3.1 Steenmarter

Door de werkzaamheden worden tenminste 1 verblijfplaats en essentieel functioneel leefgebied van steenmarter permanent weggenomen.

Hierdoor is sprake van overtreding van de volgende verbodsbepaling:

- *Art 3.10 lid 1b: Het is verboden vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of vernielen*

Ontheffing op de Wet natuurbescherming is nodig (zie Paragraaf 5.5) evenals het treffen van maatregelen (zie Hoofdstuk 6).

5.3.2 Das

Binnen en aangrenzend aan het plangebied is geen vaste rust- en verblijfplaats en/of essentieel functioneel leefgebied van das aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor das of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.4 Overige soorten

Binnen het plangebied zijn bunzing en vos aanwezig. Dit betreft soorten die vrijgesteld zijn onder de Wet natuurbescherming. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor bunzing en vos of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig. Wel geldt hier de zorgplicht.

5.5 Voorwaarden voor ontheffing

Een ontheffing (of een vrijstelling) kan uitsluitend worden verleend, als voldaan is aan drie cumulatieve voorwaarden. Een uitgebreidere uiteenzetting van de voorwaarden is opgenomen in Bijlage 1:

- Afwezigheid van reële alternatieven (planning, werkwijze, locatie).
- Wettelijk belang van de werkzaamheden (verschilt per beschermingscategorie).
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort. Dit is onder andere afhankelijk van de ruimtelijke spreiding van de soort in de directe omgeving. Dit kan worden voorkomen door het treffen van voldoende mitigerende/compenserende maatregelen.

Om te beoordelen of aan deze voorwaarden wordt voldaan zal een toetsing van de belangen en de alternatieven plaatsvinden en een ecologische toetsing. De richtlijn voor het behandelen van een aanvraag bedraagt 13 weken met de mogelijkheid om dit eenmalig te verlengen met 7 weken. In de praktijk wordt hier soms (sterk) van afgeweken.

6 Maatregelen

6.1 Algemeen

In totaal zullen als gevolg van de werkzaamheden de volgende ecologische waarden verloren gaan:

- Kerkuil
 - 1 vaste rust- en verblijfplaats
- Boerenwaluw
 - 8 vaste rust- en verblijfplaatsen
- Spreeuw
 - 1 vaste rust- en verblijfplaats
- Zwarte roodstaart
 - 1 vaste rust- en verblijfplaats
- Steenmarter
 - 1 vaste rust- en verblijfplaats en essentieel functioneel leefgebied

Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om de functionaliteit van het gebied te blijven behouden. Deze mitigerende maatregelen dienen in samenspraak met een ecooloog en de opdrachtgever verder uitgewerkt te worden en concreet te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde onder de betrokkenen bekend te zijn en op het werk aanwezig te zijn.

6.2 Kerkuil

In totaal zal als gevolg van de werkzaamheden 1 vaste rust- en verblijfplaats van kerkuil worden weggenomen. Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om de functionaliteit van het gebied te blijven behouden. Mitigerende maatregelen zijn:

Alternatieve verblijfplaatsen

- In de nieuwe situatie dienen per verwijderde nestplaats twee permanente nestplaatsen voor kerkuil te worden gerealiseerd (in totaal 2). Dit kan worden gedaan doormiddel van de onderstaande oplossing:
 - Tenminste 3 maanden voor de start van de werkzaamheden worden 2 kerkuilkasten binnen een afstand van 200 meter tot het plangebied opgehangen. De locaties dienen in samenspraak met een deskundig ecooloog en een kerkuilexpert te worden bepaald en onder hun toezicht oog te worden geplaatst. De kasten dienen in de directe omgeving van functioneel leefgebied te worden geplaatst.
- Werkzaamheden ter plaatse van en nabij de vaste rust- en verblijfplaats mogen enkel plaatsvinden in de periode september tot eind januari.

6.3 Boerenwaluw

In totaal zullen 8 vaste rust- en verblijfplaatsen van boerenwaluw met de ingreep worden weggenomen. Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om de functionaliteit van het gebied te blijven behouden. Mitigerende maatregelen zijn:

Alternatieve verblijfplaatsen

- In de nieuwe situatie dienen per verwijderde nestplaats twee permanente nestplaatsen voor boerenzwaluw te worden gerealiseerd (in totaal 16). Dit kan worden gedaan doormiddel van de onderstaande oplossing:
 - Een schuur te realiseren die geschikt is voor bewoning door boerenzwaluw:
 - Om toegang te krijgen tot de binnenzijde van de schuur krijgt deze een open ingang.
 - De schuur wordt voorzien van houten balken waar boerenzwaluwen hun nesten aan kunnen bouwen. Tevens zouden er dan 16 nestkommen⁷ voor boerenzwaluw geplaatst moeten worden.
- De alternatieve nestplaatsen te realiseren binnen 200 meter van de oorspronkelijke nestplaatsen.
- De mitigerende maatregelen dienen voor de start van het eerstvolgende broedseizoen (voordat boerenzwaluw terugkeert in Nederland) functioneel te zijn, dus voor 1 maart van het aankomende jaar.
- De locaties van de tijdelijke nestplaatsen worden in samenspraak met een deskundig ecooloog bepaald.
- Werkzaamheden ter plaatse van en nabij de voortplantingsplaats mogen enkel plaatsvinden in de periode 1 november tot 1 maart, óf indien de vaste rust- en verblijfplaatsen in deze periode volledig ongeschikt gemaakt zijn.
 - Indien de werkzaamheden in de periode maart – oktober plaatsvinden dienen de huidige voortplantingsplaatsen voorafgaand aan de terugkomst van boerenzwaluw in Nederland ongeschikt te worden gemaakt, én is voorafgaand aan de werkzaamheden een controle door een deskundig ecooloog nodig teneinde de effectiviteit van het ongeschikt maken te beoordelen. Indien het ongeschikt maken niet voldoende is uitgevoerd dienen in samenspraak met een deskundig ecooloog aanvullende maatregelen getroffen te worden.
 - Ongeschikt maken van voortplantingsplaatsen is enkel toegestaan in de periode 1 november – 1 maart.

6.4 Spreeuw

In totaal zal 1 vaste rust- en verblijfplaatsen van spreeuw met de ingreep worden weggenomen. Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om de functionaliteit van het gebied te blijven behouden. Mitigerende maatregelen zijn:

- Werkzaamheden ter plaatse van en nabij de voortplantingsplaats mogen enkel plaatsvinden in de periode 1 november tot 1 maart, óf indien de vaste rust- en verblijfplaatsen in deze periode volledig ongeschikt gemaakt zijn.

⁷ Aangeraden wordt om de [Kunstnest Boerenzwaluw](#) van Vivara Pro te gebruiken maar vergelijkbare alternatieven zijn ook mogelijk.

- In de nieuwe situatie dienen per verwijderde nestplaats twee permanente nestplaatsen voor spreeuw te worden gerealiseerd (in totaal 2). Dit kan worden gedaan doormiddel van de onderstaande oplossing:
 - Op aanwezige bebouwing moeten 2 nieuwe nestkasten worden gerealiseerd⁸.
 - De nestkasten moeten in een straal van 200 meter van de bestaande nestplaats worden geplaatst
 - De nestkasten moeten voor 1 maart geplaatst zijn en beschikbaar zijn gedurende de werkzaamheden.

6.5 Zwarte roodstaart

In totaal zal 1 vaste rust- en verblijfplaatsen van zwarte roodstaart met de ingreep worden weggenomen. Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om de functionaliteit van het gebied te blijven behouden. Mitigerende maatregelen zijn:

- Werkzaamheden ter plaatse van en nabij de voortplantingsplaats mogen enkel plaatsvinden in de periode 1 november tot 1 maart, óf indien de vaste rust- en verblijfplaatsen in deze periode volledig ongeschikt gemaakt zijn.
- In de nieuwe situatie dienen per verwijderde nestplaats twee permanente nestplaatsen voor zwarte roodstaart te worden gerealiseerd (in totaal 2). Dit kan worden gedaan doormiddel van de onderstaande oplossing:
 - Op aanwezige bebouw moeten 2 nieuwe nestkasten worden gerealiseerd⁹.
 - De nestkasten moeten in een straal van 200 meter van de bestaande nestplaats worden geplaatst
 - De nestkasten moeten voor 1 maart geplaatst zijn en beschikbaar zijn gedurende de werkzaamheden.

6.6 Steenmarter

Vanwege de werkzaamheden (herinrichting plangebied) zal een vaste rust- en verblijfplaats van steenmarter permanent worden verwijderd. Het wijzigen van de functie van de bebouwing zal ervoor zorgen dat de vaste rust- en verblijfplaats onvoldoende zal functioneren. Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om de functionaliteit van het gebied te blijven behouden. De volgende maatregelen worden genomen om het leefgebied van de steenmarter te mitigeren:

6.6.1 Voorafgaand aan de werkzaamheden

6.6.1.1 Realiseren permanente verblijfplaatsen

Ter compensatie van de huidige verblijfplaats(en) in de bebouwing worden voorafgaand de werkzaamheden 2 nestboxen voor steenmarter¹⁰ gerealiseerd. Deze dienen als permanente

⁸ Aangeraden wordt om de [NK SP 02 Nestkast Spreeuw](#) van Vivara Pro te gebruiken maar andere vergelijkbare alternatieven zijn ook mogelijk.

⁹ Aangeraden wordt om de [NK BA 02 Nestkast open](#) van Vivara Pro te gebruiken maar andere vergelijkbare alternatieven zijn ook mogelijk.

¹⁰ Aangeraden wordt om de [Nestkast voor steenmarter en boommarter](#) van Vivara Pro te gebruiken maar andere vergelijkbare alternatieven zijn ook mogelijk.

mitigatie. Deze nestboxen dienen op de grond geplaatst te worden in een groenstrook op een fundering van zand of grind. Deze fundering dient iets hoger dan het maaiveld te liggen. Vervolgens dient de nestbox afgedekt te worden met fijn en grof snoemateriaal totdat de minimale afmetingen van een takkenhoop (3m x 2m x 1m lbh) hebben bereikt. Deze takkenhoop dient iedere 5 tot 8 jaar te worden aangevuld met nieuw materiaal zodat de minimale afmetingen van deze takkenhoop gewaarborgd blijven. De nestboxen met overdekkende takkenhoop dienen gerealiseerd te zijn voor de start van de werkzaamheden. Exacte locaties dienen te worden afgestemd met een deskundig ecooloog en moeten in verbinding staan met de aanwezige groenstructuren en de tijdens de werkzaamheden te realiseren takkenrillen en groenstructuren. De marterboxen dienen het hele jaar een droge standplaats te hebben.

6.6.1.2 Ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen

Het plangebied dient vóór de start van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te worden voor steenmarter. Deze werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten de kritische periode die loopt van 15 maart tot en met 31 augustus. Het ongeschikt maken van het werkgebied wordt gedaan door de potentiële rustplaatsen te verwijderen. Het ongeschikt maken van het terrein dient per gebouw gedaan te worden waardoor mogelijk aanwezige dieren zo van het terrein af worden gejaagd. De groenstructuren blijven in het huidige ontwerp en de toekomstsituatie behouden.

6.6.2 Tijdens de werkzaamheden

Tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie dient geschikt leefgebied aanwezig te zijn waar de steenmarter gebruik van kan maken. Als tijdelijk mitigatie is in de omgeving onvoldoende alternatief functioneel leefgebied aanwezig waar steenmarter tijdelijk gebruik van kan maken. Het huidige functionele leefgebied bestaat uit de groenstructuur tussen de veldschuur en de kapschuur en de agrarische percelen in de directe omgeving van het plangebied.

Noodzakelijk te nemen maatregelen volgens de "handleiding kleine marters"¹¹ zijn:

- Werk buiten de periode 1 september t/m 15 maart vanwege de voortplantingsperiode van steenmarter.
- Voer de werkzaamheden gefaseerd uit om voldoende leefgebied te behouden.
- Behouden van toegang tot groenstructuren.
 - Dit kan door het realiseren van nieuwe groenstructuren als vervanging van de bestaande groenstructuren. Een aanhechting met het huidige leefgebied is noodzakelijk.
 - Realiseer deze alternatieve groenstructuren ten minste 1 maand voor de werkzaamheden als gewenningstijd.
 - Deze alternatieve groenstructuren dienen voldoende dekking te bieden tijdens de werkzaamheden. Plaats bijvoorbeeld takkenrillen welke ook functioneel zijn in de winter.
- De mitigerende maatregelen dienen in samenspraak met de opdrachtgever verder uitgewerkt te worden en concreet te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol.

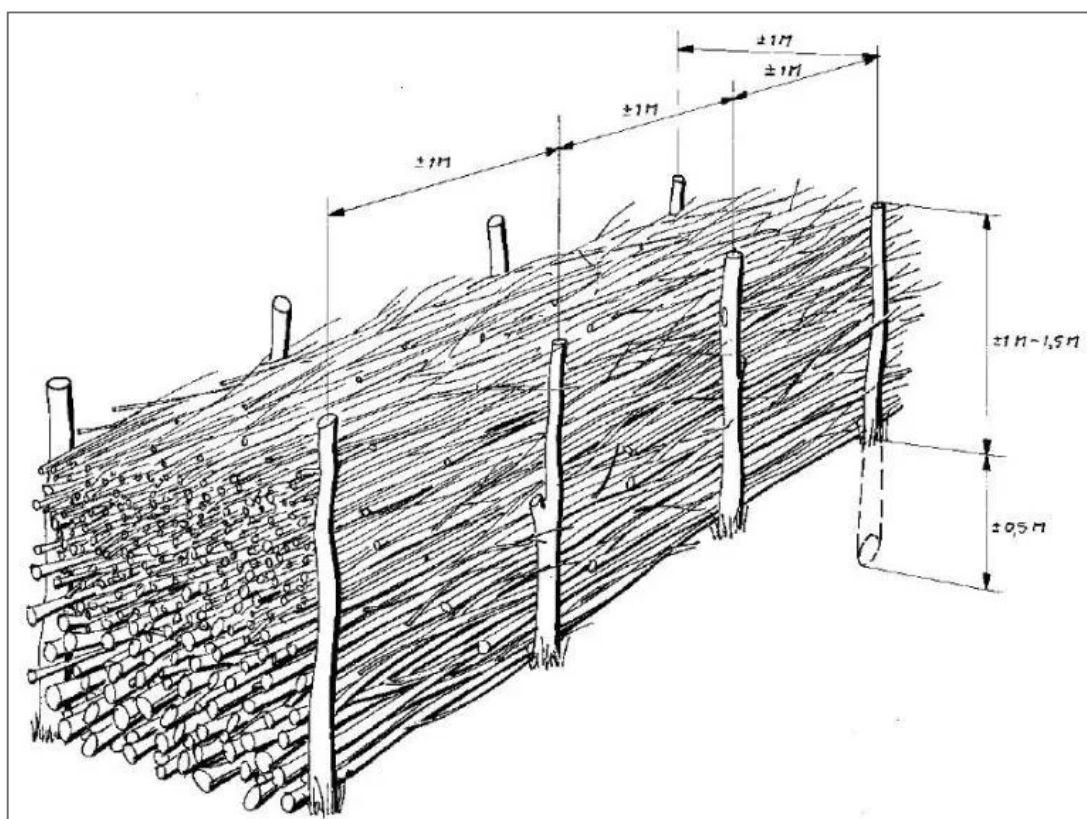
¹¹<https://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/2020-12/15908%20Handleiding%20kleine%20Marters%20DIGITAAL.pdf>

Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde onder de betrokken bekend te zijn en op het werk aanwezig te zijn.

6.6.3 Toekomstige situatie

Ook in de toekomstige situatie dient er voldoende functioneel leefgebied aanwezig te zijn voor steenmarter. Dit kan o.a. bestaan uit:

- Behouden van, of in directe omgeving van het plangebied creëren van, doorlopende groenstructuren bestaande uit bosschages en struiken. Bij voorkeur langs de randen van het plangebied en langs water.
 - Geadviseerd wordt om een deel van het vrijgekomen snoeiafval, takken etc. direct na snoei/kap op rillen te leggen in dit bestaande leefgebied.
 - Takkenrillen (zie Figuur 16) aanleggen in het plangebied tussen de veldschuur (4) en de kapschuur (3).
- In de nieuwe situatie dienen de steenmarter boxen een permanente voorziening te zijn.
- Tevens wordt geadviseerd om het voedselaanbod te verbeteren. Dit kan gerealiseerd worden door het creëren van groenstructuren.
- Om dit in goede banen te leiden moet er een beheerplan worden opgesteld.

Figuur 16: Impressie van een takkenril. Bron: <http://creativenature.nl/news/duurzaam-wonen/de-voordelen-van-een-takkenril/>

6.7 Algemene vogels en vogels met niet-jaarrond beschermde nesten

Tijdens de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met broedvogels. Schadelijke effecten op in gebruik zijnde nesten van vogels zijn te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken (buiten grofweg de periode 1 maart – 15 augustus). Werken binnen het broedseizoen is enkel mogelijk indien er geen in gebruik zijnde nesten worden verstoord. Indien er binnen het broedseizoen gewerkt wordt is voorafgaand aan de werkzaamheden een controle door een deskundig ecooloog noodzakelijk. Bij aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten dienen in samenspraak met een deskundig ecooloog de mogelijkheden bekeken te worden. Eventuele verwijdering van beplanting vindt plaats buiten de broedperiode van de aanwezige soorten (die globaal loopt van 1 maart tot 15 augustus).

6.8 Algemene zorgplicht

De zorgplicht dient altijd in acht genomen te worden. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

Concreet betekent dit dat wanneer wordt vermoed dat door handelingen of nalaten geen nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen mogen worden veroorzaakt. Verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten (voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevraagd) en alle maatregelen te nemen die die negatieve gevolgen kunnen voorkomen, beperken of ongedaan te maken.

In de praktijk zal dus wanneer men in het werkterrein een egel of gewone pad aantreft, deze buiten het werkterrein geplaatst dient te worden of de kans moet krijgen om op eigen kracht het werkterrein te verlaten.

Een ecologisch werkprotocol dient te worden opgesteld waarin de te nemen maatregelen worden beschreven.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

In opdracht van Kubiek Ruimtelijk Plannen heeft Ecoresult B.V. een nader onderzoek naar huismus, kerkuil, steenuil, boerenzwaluw, spreeuw, zwarte roodstaart, vleermuizen en steenmarter uitgevoerd in het plangebied: Woudenbergseweg 92a te Maarsbergen. De aanleiding van dit verzoek is de voorgenomen renovatie van de woningen binnen het plangebied. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op huismus, kerkuil, steenuil, boerenzwaluw, spreeuw, zwarte roodstaart, vleermuizen en steenmarter. De Wet natuurbescherming kan hierdoor worden overtreden.

In voorliggend hoofdstuk zijn de aangetroffen potenties en vervolgstappen uitgesplitst in onderstaande tabel. Voor een nadere uitwerking wordt verwezen naar Hoofdstuk 4 (Resultaten onderzoek), Hoofdstuk 5 (Effectenbeoordeling) en Hoofdstuk 6 (Maatregelen).

Soort	Functie plangebied	Aantal	Negatief effect	Ontheffing nodig	(Mitigerende) maatregelen	(Mitigerende) maatregelen (aantal)
Huisumus	Vaste rust- en verblijfplaats	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Kerkuil	Vaste rust- en verblijfplaats	1	Ja	Ja	Ja	2
Steenuil	Vaste rust- en verblijfplaats	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Boerenzwaluw	Vaste rust- en verblijfplaats	8	Ja	Ja	Ja	16
Spreeuw	Vaste rust- en verblijfplaats	1	Ja	Ja	Ja	2
Zwarte roodstaart	Vaste rust- en verblijfplaats	1	Ja	Ja	Ja	2
Baardvleermuis	Vaste rust- en verblijfplaats	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
	Kraamverblijfplaats	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Gewone grootoorvleermuis	Vaste rust- en verblijfplaats	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Laatvlieger	Vaste rust- en verblijfplaats	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Ruige dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Rosse vleermuis	Vaste rust- en verblijfplaats	0	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Steenmarter	Vaste rust- en verblijfplaats	1	Ja	Ja	Ja	2
	Essentieel leefgebied					

Tabel 7: Onderzochte en/of aangetroffen beschermde soorten en vervolgstappen

Overige aanbevelingen met betrekking tot vrijgestelde soorten en vogels, zoals benoemd in de quickscan¹² blijven van kracht.

¹² Fokker, 2020

8 Geraadpleegde bronnen

8.1 Literatuur

Vries, K. de, 2021. Quicksan. In het kader van de Wet natuurbescherming en Interim Omgevingsverordening 2020. Plangebied: Woudenbergseweg 92a, Maarsbergen. Rapportkenmerk: ER202210630v02. Ecoresult B.V., Dordrecht.

8.2 Internet

PDOK (Publieke Dienstverlening Op Kaart)

<https://www.pdok.nl/>

Kennisdocumenten

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Vleermuisprotocol 2021

<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

Bijlage 1 Voorwaarden ontheffing

Een ontheffing (of een vrijstelling) kan uitsluitend worden verleend, als voldaan is aan elk van de volgende drie cumulatieve voorwaarden:

1. Geen andere bevredigende oplossing:
 - De vraag of er een bevredigende andere oplossing is, bestaat uit drie delen:
 - Wat is het probleem of de specifieke situatie waarom de handeling plaatsvindt?
 - Zijn er andere oplossingen voor dit probleem?
 - Indien er andere oplossingen zijn, welke gevolgen heeft dit dan voor de verbodsbepalingen?
2. Sprake van een in de wet genoemd belang
 - Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:
 - In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats:
 - Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom:
 - In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten:
 - Voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben:
 - Voor soorten beschermd onder de Vogelrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:
 - In het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid.
 - In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
 - Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren.
 - Ter bescherming van flora en fauna.
 - Voor onderzoek en onderwijskundige doelen.
 - Voor het uitzetten en herinvoeren van soorten en voor de met deze doelen samenhangende teelt.
 - Om kleine hoeveelheden van bepaalde vogels onder bepaalde omstandigheden te vangen, te houden of te gebruiken.

3. Geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.
 - Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime, voor soorten van de Vogelrichtlijn is dit: "De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort"
 - Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten de volgende vragen worden beantwoord:
 - Wat is de staat van instandhouding (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijk verspreidingsgebied)?
 - Wat is het effect van het verlenen van de ontheffing op de betrokken populatie(s)?
 - Om te beoordelen of aan deze voorwaarden wordt voldaan zal een toetsing van de belangen en de alternatieven plaatsvinden en een ecologische toetsing. De richtlijn voor het behandelen van een aanvraag bedraagt 13 weken met de mogelijkheid om dit eenmalig te verlengen met 7 weken. In de praktijk wordt hier soms (sterk) van afgeweken.